

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ**

Н А К А З

Київ

від _____ 20 ____ р.

№ _____

Про затвердження Методичних рекомендацій
щодо роботи закладів культури на підконтрольній
Україні території з урахуванням безпеки відвідувачів

Відповідно до підпункту 243 пункту 4 Положення про Міністерство культури та інформаційної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2019 р. № 885, та на виконання заходу 1 завдання 5 плану заходів щодо реалізації Концепції реформування системи забезпечення населення культурними послугами, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 р. № 355 (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 січня 2023 р. № 291),

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Методичні рекомендації щодо роботи закладів культури на підконтрольній Україні території з урахуванням безпеки відвідувачів (далі – Методичні рекомендації), що додаються.

2. Управлінню комунікацій (Самойленко С.Г.) забезпечити оприлюднення цього наказу на офіційному веб-сайт Міністерства культури та інформаційної політики України.

3. Директорату стратегічного планування та європейської інтеграції (Петраков Я.В.) довести зміст наказу до відома керівників структурних

підрозділів у сфері культури обласних та Київської міської державних (військових) адміністрацій та забезпечити надання територіальним громадам допомоги з питань застосування Методичних рекомендацій.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на державного секретаря Лещука Ю.В.

Міністр

Олександр ТКАЧЕНКО

СЕД АСКОД Міністерство культури та інформаційної політики України
№ 349 від 28.06.2023
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B0400000044F2F001237A400
Підписувач: Ткаченко Олександр Владиславович
Дата підписання: 28.06.2023
Дійсний з 08.06.2022 13:42:41 по 08.06.2024 13:42:41

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства культури та
інформаційної політики України
від 28 червня 2023 р. № 349

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо роботи закладів культури на підконтрольній Україні території з
урахуванням безпеки відвідувачів

I. Загальна частина

1.1. Ці Методичні рекомендації визначають особливості роботи закладів культури на підконтрольній Україні території в умовах воєнного стану з метою якісного надання культурних послуг та сприяння забезпеченню належного рівня безпеки працівників та відвідувачів закладів культури.

1.2. У цих Методичних рекомендаціях терміни та поняття застосовуються у значеннях, визначених законами України «Про культуру», «Про правовий режим воєнного стану», «Про національну безпеку України», Кодексом цивільного захисту України (далі – КЦЗУ).

1.3. Ці Методичні рекомендації окреслюють:
загальні вимоги та рекомендації для ефективного функціонування закладів культури та створення безпечних умов їх роботи в період воєнного стану;
особливості функціонування різних типів закладів культури в умовах воєнного стану;
питання організації евакуації.

1.4. Ці Методичні рекомендації мають інформаційний, рекомендаційний, орієнтовний та роз'яснювальний характер.

II. Загальні вимоги та рекомендації для створення безпечних умов роботи
закладів культури

2.1. Відповідальність за створення безпечних умов у закладі культури та дотримання рекомендацій щодо безпеки покладається на керівника відповідного закладу культури та його засновника.

Рекомендується, з числа працівників закладу культури, визначити відповідальну особу за організацію запобігання, локалізації та ліквідацію надзвичайних ситуацій в закладі культури у разі її виникнення та повідомити

контактні дані цієї особи всім працівникам закладу культури для швидкого зв'язку у випадку виникнення надзвичайної ситуації.

За потреби, у закладі культури може бути створена спеціальна група, що складається з працівників закладу культури, яка у разі виникнення надзвичайної ситуації у закладі культури першою бере участь у її локалізації, а, по можливості, у її ліквідації. Для учасників такої групи доцільно проводити періодичні інформаційно-навчальні зустрічі з представниками місцевих правоохоронних органів та місцевої пожежної охорони.

Рекомендується, згідно зі статтею 63 КЦЗУ, постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2013 р. № 564 «Про затвердження Порядку функціонування добровільної пожежної охорони», у закладі культури створити добровільну пожежну дружину, що складається з працівників закладу культури, яка у разі виникнення надзвичайної ситуації у закладі культури першою бере участь у її локалізації, ліквідації та евакуації людей. Для членів добровільної пожежної дружини доцільно проводити періодичні навчання та практичні тренування, за потреби із залученням працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Відповідно до пункту 5 розділу II Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30 грудня 2014 р. № 1417, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 р. за № 252/26697, не рідше одного разу на півроку мають проводитися практичні тренування дій всіх працівників закладу культури, які можуть бути задіяні під час виникнення надзвичайних ситуацій.

2.2. Під час здійснення своєї діяльності в умовах воєнного стану заклади культури головним пріоритетом мають визначати безпеку працівників та відвідувачів, а також враховувати положення розпорядження Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2022 р. № 265 «Про затвердження плану дій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час збройної агресії Російської Федерації проти України».

2.3. Графік роботи закладу культури має визначатись з урахуванням потреб відвідувачів, близькості до лінії зіткнення, запровадження комендантської години та інших чинників, які можуть впливати на безпеку та комфорт працівників або відвідувачів закладу культури, якість та доступність культурних послуг.

2.4. Керівникам та працівникам закладів культури слід забезпечити виконання статей 20, 39, 40, 91 КЦЗУ стосовно організації та здійснення обов'язкового:

навчання з питань цивільного захисту та пожежної безпеки керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, у навчально-методичних центрах цивільного захисту та безпеки життєдіяльності областей та м. Києва (згідно з Порядком проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 р. № 819);

навчання діям у надзвичайних ситуаціях усього іншого персоналу безпосередньо на підприємствах, в установах та організаціях (згідно з Порядком здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях (далі — Порядок навчання населення), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444);

обладнання закладів культури з урахуванням особливостей діяльності та місця розташування інформаційно-довідкових куточків з питань цивільного захисту (згідно з п. 13 Порядку навчання населення).

2.5. Відповідно до вимог статті 20 КЦЗУ суб'єкт господарювання зобов'язаний створити фонд захисних споруд цивільного захисту.

Створення об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту (далі — об'єкти фонду) суб'єктом господарювання здійснюється із дотриманням вимог статті 32 КЦЗУ, пунктів 5-8 Порядку створення, утримання фонду захисних споруд цивільного захисту, виключення таких споруд із фонду та ведення його обліку (далі — Порядок створення), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 138, з урахуванням ДБН В 2.2.5-97 «Будинки і споруди. Захисні споруди цивільного захисту» та ДБН В.1.2-4:2019 «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту».

2.6. Суб'єкту господарювання, який є балансоутримувачем об'єктів фонду, під час утримання та експлуатації таких споруд необхідно дотримуватися Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту (далі — Вимоги щодо утримання), затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09 липня 2018 р. № 579, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30 липня 2018 р. за № 879/32331.

2.7. У разі неможливості створення власних об'єктів фонду суб'єкт господарювання має право забезпечити укриття у об'єктах фонду інших суб'єктів господарювання на договірних засадах. При цьому обов'язково необхідно дотримуватися вимог чинних нормативно-правових актів, норм, стандартів та правил, зокрема:

ємність таких споруд повинна забезпечувати укриття максимальної кількості працівників і відвідувачів закладу культури, а також суб'єкта господарювання, з яким укладено договір;

радіус збору не може перевищувати 500 м (згідно з додатком 1 до ДБН В 2.2.5-97 (зі змінами).

2.8. Керівник зобов'язаний вжити всіх заходів щодо інформування працівників та відвідувачів про місце розташування та маршрут руху до найближчого об'єкту фонду, де планується укриття.

Керівником суб'єкта господарювання обов'язково повинен бути розроблений та доведений до усіх алгоритм щодо дій у разі отримання відповідних сигналів оповіщення, зокрема укриття в об'єктах фонду.

2.9. Суб'єкт господарювання має забезпечити розміщення на шляхах руху та у місці розташування об'єктів фонду відповідних знаків, згідно з додатком 1 до Вимог щодо утримання та Порядку маркування в особливий період будівель та споруд, транспортних засобів, які підпадають під дію норм міжнародного гуманітарного права, відповідними розпізнавальними знаками (емблемами), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2022 р. № 1199.

2.10. Під час створення фонду захисних споруд цивільного захисту керівник суб'єкта господарювання повинен дотримуватися вимог законодавства щодо забезпечення доступності до об'єктів фонду людей з інвалідністю та інших маломобільних верств населення.

2.11. Для працівників закладів культури рекомендується провести навчання щодо дій в надзвичайних ситуаціях, надання невідкладної домедичної допомоги, психологічної підтримки, правил техногенної та пожежної безпеки тощо.

2.12. При проведенні заходів у закладах культури рекомендується розраховувати максимально можливу кількість учасників, виходячи з кількості осіб, що можуть розміститись в об'єктах фонду в разі небезпеки або оголошення

сигналу «Повітряна тривога», а за його відсутності – виходячи з відповідних характеристик найближчого об'єкту фонду.

2.13. У разі облаштування об'єкту фонду на території закладу культури рекомендується окрему увагу приділити забезпеченню у такому об'єкті:

доступу до питної води;

наявності базового набору медикаментів, в тому числі препаратів від шлунково-кишкових розладів, знеболюючих, серцевих та заспокійливих препаратів, антисептичних засобів, стерильних бинтів, кровоспинних серветок (за можливості), бактерицидних пластирів, джгута для зупинки кровотечі (або турнікета), термопокривала, одноразових рукавичок, ножиць з тупими кінцями тощо;

облаштуванню вентиляції приміщення;

створенню мінімального набору харчових продуктів тривалого зберігання на випадок необхідності перебування в укритті впродовж значного періоду часу;

встановленню місць для сидіння;

наявності протипожежних засобів та ручних інструментів, зокрема штикових лопат, ломів, сокир тощо;

доступу до мережі Інтернет (за можливості).

2.14. Починати робочий день рекомендується з огляду приміщень та території закладу культури на наявність сторонніх предметів.

У разі виявлення сторонніх предметів рекомендується негайно повідомляти про них правоохоронні органи.

2.15. Приміщення, будівлі та споруди, а також прилеглі до них території повинні відповідати вимогам Правил пожежної безпеки в Україні. Усі порушення вимог пожежної безпеки, визначені приписами органів ДСНС, повинні бути усуненими.

2.16. Заклади культури повинні обладнуватися системами протипожежного захисту та оповіщення відповідно до вимог законодавства у сфері пожежної безпеки.

2.17. Усі будівлі закладів культури повинні мати ту кількість і ширину виходів, що визначена відповідними будівельними нормами та правилами, і відповідати розрахункам безпечної евакуації людей.

Рекомендується надавати всю необхідну допомогу для виходу з приміщень відвідувачам чи працівникам, які не можуть самотійно пересуватись (особи з

інвалідністю, літні люди тощо), та забезпечити їх першочергову евакуацію з будівлі в разі небезпеки.

2.18. Двері евакуаційних виходів, як правило, повинні відчинятися в напрямку руху людей із приміщень (будівлі).

Над усіма дверима, призначеними для евакуації людей із залу для глядачів, експозиційного, виставкового, читального залів, фойє, кулуарів, планшета сцени, оркестрової ями тощо, повинні бути наявні світлові покажчики, на яких на зеленому фоні білими літерами написано «ВИХІД». Облаштовувати двері цих виходів замками та запорами, що важко відкриваються, забороняється.

2.19. У коридорах, на сходових клітках і над дверима, що ведуть до шляхів евакуації або безпосередньо назовні будівлі, повинне бути нанесене зображення знаку «ВИХІД» – відчинених дверей із силуетом людини, яка біжить, і стрілки, що вказує рух людини до виходу.

2.20. Покриття підлоги килимами або паласами на шляхах евакуації повинно бути таким, яке б не загорялось від короткочасної дії малокалорійних джерел запалювання.

2.21. На шляхах евакуації людей забороняється:

застосовувати турнікети та інші пристрої, які перешкоджають вільному проходу людей, зачиняти двері виходів на замки під час проведення заходів, влаштовувати фальшиві двері (подібні до справжніх);

вішати дзеркала на стінах майданчиків сходових кліток;

розміщувати на майданчиках сходових кліток стільці, крісла тощо.

2.22. В експозиційній частині музеїв, виставок, картинних галерей і пам'яток культури маршрут руху відвідувачів повинен забезпечувати огляд усіх експозиційних залів без утворення зустрічних і перетинаючих потоків, а також можливість ізольованого проходу до кожного відділу.

2.23. Заклади культури мають розробити та затвердити плани проведення заходів з евакуації об'єктового рівня працівників, культурних та матеріальних цінностей з урахуванням близькості закладу культури до лінії зіткнення, загрози окупації або окупації з урахуванням вимог Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 року № 841 (далі – Порядок проведення евакуації), Методики планування заходів з евакуації, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 10 липня 2017 р. № 579, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 1 серпня 2017 р.

за № 938/30806. Плани евакуації на кожен з цих випадків рекомендується не публікувати з метою убезпечення потрапляння цієї інформації до окупаційних військ.

2.24. Евакуація матеріальних та культурних цінностей здійснюється в порядку, визначеному КЦЗУ, Порядком проведення евакуації, іншими нормативно-правовими актами.

Планування заходів з евакуації матеріальних та культурних цінностей, що перебувають у державній власності, здійснюється на підставі Переліку матеріальних і культурних цінностей, що перебувають у державній власності та потребують евакуації у разі збройних конфліктів (додаток 1 до Порядку проведення евакуації).

Перелік, обсяг матеріальних та культурних цінностей, черговість проведення їх евакуації визначаються органами державної влади, суб'єктами господарювання, у віданні або власності яких перебувають зазначені цінності, та враховуються під час планування заходів з евакуації.

Разом з цим, планування заходів з евакуації матеріальних та культурних цінностей комунальної форми власності здійснюється з урахуванням вимог пункту 1 Додатку 1 до Порядку проведення евакуації, де визначено найменування матеріальних та культурних цінностей, перелік органів державної влади (установ, організацій), відповідальних за планування заходів з евакуації.

В умовах воєнного стану музейні предмети першої та другої черги евакуації, архівні документи, особливо цінні видання (далі – культурні цінності) та облікова документація (далі – документи) повинні бути упаковані належним чином та підготовлені до евакуації. Підготовка до евакуації та евакуація підготовлених до евакуації культурних цінностей та документів закладів державної та комунальної форми власності здійснюється за індивідуальним алгоритмом відповідно до заздалегідь складеного та узгодженого з МКІП плану для кожного закладу в координації з МКІП з урахуванням безпекової ситуації силами обласних військових адміністрацій із залученням відповідних підрозділів Національної поліції України та з поданням до МКІП повних списків цінностей і документів, що підлягають евакуації.

Евакуація культурних цінностей та документів здійснюється за умови видання відповідного наказу МКІП. Евакуація культурних цінностей та документів без наказу МКІП допускається у виключних випадках з обов'язковим інформуванням МКІП.

За потреби евакуації культурних цінностей кіномистецтва рекомендується провести попередні комунікації та консультації з Державним агентством України з питань кіно.

При складанні плану евакуації культурних цінностей та документів рекомендується:

- скласти перелік культурних цінностей та документів, що підлягають евакуації;

- скласти декілька варіантів орієнтовних маршрутів евакуації культурних цінностей та документів у безпечне місце;

- у разі загрози окупації, розглянути можливість евакуації культурних цінностей та документів до сусідніх областей, де така загроза на момент прийняття рішення відсутня, з метою забезпечення швидкості і узгодженості евакуаційних дій провести відповідні комунікаційні заходи на рівні профільних заступників голів обласних військових (державних) адміністрацій та, за потреби, із залученням органів місцевого самоврядування;

- при складанні маршруту евакуації окрему увагу приділити оптимальним шляхам транспортування культурних цінностей та документів;

- розрахувати обсяги та забезпечити закупівлю необхідних пакувальних матеріалів для евакуації культурних цінностей та документів;

- визначити працівника (працівників), відповідального (відповідальних) за евакуацію культурних цінностей та документів.

При пакуванні культурних цінностей та документів рекомендується вкладати примірник необхідних актів безпосередньо у пакунок.

2.25. Частину матеріальних цінностей, що не підлягають евакуації, рекомендується розмістити подалі від вікон та забезпечити приміщення, де вони зберігаються, протипожежними засобами.

2.26. У разі загрози окупації рекомендується евакуювати також важливі документи закладу культури та документи, що містять персональні дані працівників та/або відвідувачів закладу культури. У разі неможливості евакуації документів, що містять персональні дані відвідувачів, через їх великий обсяг або з інших причин, рекомендується розглянути можливість їх переміщення в безпечне місце на території закладу культури або знищення з метою не потрапляння персональних даних до рук окупаційних військ.

2.27. Рішення щодо форми роботи закладу культури приймається органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади або

військовими/ військово-цивільними адміністраціями з урахуванням рівня безпеки в населеному пункті, де розташований заклад культури, та дотримання права населення на доступ до культурних послуг.

2.28. У разі пошкодження будівель закладу культури рекомендується розглянути можливість організації дистанційної роботи та здійснювати надання послуг з використанням інформаційно-комунікаційних засобів.

2.29. У разі наявної можливості у закладу культури, що зареєстрований та здійснює свою діяльність на території громади, розташованої в районі близькості до лінії зіткнення, надання культурних послуг населенню, пов'язаних із перебуванням у ньому відвідувачів, керівник цього закладу має погодити надання таких послуг із засновником/органом управління та військовою адміністрацією, на території якої зареєстрований та здійснює свою діяльність цей заклад культури.

III. Особливості функціонування закладів культури в умовах підвищеного рівня небезпеки

3.1. Закладам культури рекомендується переглянути перелік послуг, що надаються, з урахуванням можливостей надання частини послуг дистанційно з використанням інформаційно-комунікаційних засобів (у тих закладах культури, де це можливо) та нових потреб відвідувачів.

Окрему увагу рекомендується звернути на послуги, які можуть бути цікаві ветеранам та інвалідам війни, пораненим військовослужбовцям, які перебувають у процесі відновлення, внутрішньо-переміщеним особам, особам з посттравматичним стресовим розладом, дітям, що втратили батьків, тощо. Наприклад, ініціювати організацію зустрічей з психологами, майстер-класи (в тому числі з арт-терапії, театрального мистецтва) та інші комунікаційні заходи, що сприятимуть інтеграції вразливих груп населення у громаду та суспільство загалом.

Рекомендується у бібліотеках сформувати полицки книжок, що можуть бути цікаві та затребувані в частині психологічної підтримки відвідувачів в умовах воєнного стану.

3.2. Бібліотеки мають постійно здійснювати діяльність в частині навчання населення медіаграмотності, роботі з джерелами інформації, надання доступу до офіційних джерел інформації тощо.

3.3. Бібліотекам та музеям слід вживати всіх заходів з метою оцифрування фондів та надання доступу до них за допомогою інформаційно-комунікаційних засобів (з урахуванням вимог Закону України «Про авторське право і суміжні права»). Бібліотекам першочергово варто оцифрувати цінні та рідкісні видання, а також краєзнавчі та періодичні видання, що можуть бути унікальними та недоступними у бібліотеках інших регіонів.

Також варто розглянути можливість використання хмарних технологій та знімних носіїв інформації для збереження найважливіших даних.

3.4. Закладам культури, які часто відвідуються дітьми (наприклад, бібліотекам для дітей, театрам ляльок, театрам юного глядача тощо), варто забезпечити об'єкти фонду, що знаходяться на їх території або використовуються ними, книжками для дітей, іграшками, приладдям для малювання та іншими засобами, що допоможуть організувати дозвілля дітей в укритті в разі тривалого перебування в ньому.

3.5. Керівникам закладів культури, основною діяльністю яких є проведення заходів, (театри, філармонії, концертні організації, клубні заклади тощо) рекомендується вживати всіх необхідних заходів із закупівлі необхідного обладнання для здійснення запису або прямих трансляцій таких заходів.

3.6. Закладам культури рекомендується активізувати проведення заходів патріотичного спрямування та здійснювати постійну роботу з формування свідомого населення, зокрема через популяризацію традиційної культури, нематеріальної культурної спадщини, народних свят, звичаїв, обрядів, фольклору, а також щодо зміцнення національної пам'яті та національної ідентичності тощо.

3.7. Варто розглянути можливість створення партнерства з місцевими волонтерськими організаціями, фондами тощо з метою залучення закладів культури до допомоги населенню та військовим, які цього потребують, зокрема через проведення публічних та благодійних заходів, інтеграції вразливих категорій населення в громаду через культурні практики тощо.

Генеральний директор
Директорату
стратегічного планування та
європейської інтеграції

Ярослав ПЕТРАКОВ